Η γλώσσα, η γνώση, η παράδοση και το κάλλος... (Ρούσσος Βρανάς)

Categories : ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Date : 24 Σεπτεμβρίου, 2010

«Τα παιδιά καλούνται πάλι να επικοινωνήσουν μεταξύ τους και με την κοινωνία ουσιαστικά χωρίς γλωσικό όργανο.

Άλαλα και αφασικά. Άραγε πόσες λέξεις θα χαθούν από το ήδη ισχνό λεξιλόγιό τους και αυτή τη χρονιά; Οι δάσκαλοι ίσως να βρίσκονται στη θέση τους, αλλά η γλώσσα παραμένει στην εξορία εδώ και πολλές δεκαετίες. Δεν έχουν απομείνει παρά μόνο μερικά θραύσματα από το ιστορικό της σώμα, που μοιάζει πια με δάσος υλοτομημένο από απερίσκεπτους ανθρώπους. Παλεύουν τα παιδιά να τα συνταιριάξουν σε νοήματα, σε μια εποχή κατά την οποία οι πληροφορίες συμπυκνώνονται σε ολοένα και πιο μικρά και πρακτικά "πακέτα", με ολοένα και περιορισμένο περιεχόμενο.

Οι διάλεκτοι και οι γλώσσες του κόσμου υποχωρούν σε μεγάλους αριθμούς. Κάθε δέκα μέρες χάνεται μία, γράφει ο συγγραφέας Άλεξ Ρόουζ στο περιοδικό του αμερικανικού πανεπιστημίου Ντρέξελ. Το 40% από αυτές κινδυνεύει σήμερα με εξαφάνιση. Για τον θάνατο των γλωσσών γράφει και Κ. Ντέιβιντ Χάρισον στο ομώνυμο βιβλίο του. Και εκφράζει τις ανησυχίες του. Γιατί η γλώσσα μας δείχνει πώς δουλεύει το μυαλό. Κάθε απώλειά της σημαίνει πως κλείνει για πάντα η πόρτα σε έναν απέραντο πλούτο γνώσεων. Η γνώση συχνά είναι ενσωματωμένη μέσα στην ίδια τη γλώσσα.

Όταν ένας πολιτισμός εγκαταλείπει τη μητρική του γλώσσα, όπως συμβαίνει με την επικράτηση των παγκοσμιοποιημένων γλωσσών (αγγλικής, αμερικανικής, ισπανικής), χάνεται για πάντα ένας ανεκτίμητος πλούτος γνώσεων. Ο λαός των Καγιάπο, ας πούμε, λέει τη μέλισσα με 85 διαφορετικές λέξεις. Καθεμιά εξειδικεύει τις απειροελάχιστες διαφορές των μελισσών στον τρόπο πτήσης, στα τελετουργικά ζευγαρώματος, στην κατασκευή της κερήθρας. Αν η γλώσσα τους χαθεί θα χαθεί μαζί της και ο πλούτος των μελισσοκομικών τους γνώσεων.

Η γλώσσα είναι μια αποθήκη της μυθικής και ιστορικής κληρονομιάς ενός πολιτισμού. Οι ιστορίες που περνούν από γενιά σε γενιά με την προφορική παράδοση χάνονται αμετάκλητα από τη στιγμή που θα πεθάνει και ο τελευταίος άνθρωπος που μιλάει αυτή τη γλώσσα...

Ποιοι είμαστε εμείς που θα πούμε στα παιδιά μας να διατηρήσουν τη γλωσική τους κληρονομιά, έστω κι αν αυτό τους κοστίσει την πρόσβαση σε πιο πρακτικές σπουδές που οδηγούν σε πιο επικερδή καριέρα; αντηχεί ο αντίλογος. Όμως, καθώς οι γλωσικές σπουδές υποχωρούν μπροστά στην επικράτηση του πρακτικού και προσοδοφόρου, οι αξίες που απειλούνται σήμερα με εξαφάνιση είναι η γνώση, η παράδοση και το κάλλος. Είναι αυτά πράγματα που μπορούν να ζυγιστούν με την εξίσωση κόστος - κέρδος;».

(Απόσπασμα άρθρου του Ρούσσου Βρανά από τα «ΝΕΑ», σε επιμέλεια Γιάννη Τριάντη, "Ελευθεροτυπία" 14/9/2010)